

17. Gáudeo autem in præséntia Stéphanæ, & Fortunáti, & Acáici: quóniam id, quod vobis déerat, ipsi suppleverunt: 18. refecerunt enim & meum spiritum, & vestrum. Cognóscite ergo qui huiusmodi sunt. 19. Salútant vos Ecclesiæ Asiæ. Salútant vos in Dómino multum, Aquíla, & Priscilla cum doméstica sua Ecclesiá: apud quos & hóspitor.

20. Salútant vos omnes fratres. Salútate invicem in ósculo sancto. 21. Salútatio, meá manu Pauli. 22. Si quis non amat Dóminum nostrum Iesum Christum, sit anáthema, Maran Atha. 23. Grátia Dómini nostri Iesu Christi vobiscum. 24. Cháritas mea cum ómnibus vobis in Christo Iesu. Amen.

EPISTOLA B. PAULI APOSTOLI AD CORINTHIOS SECUNDA.

CUM Timótheus à Paulo missus Corintham ad eum redisset, & quam bene eius labor apud plerosque successerat renunciasset, alteram hanc ad eos scripsit Epistolam Paulus, in qua tum bonis de sincero erga se studio gratulatur, tum Pseudo-apostolorum sibi invidentium obrectationibus respondet. Scripta est à Macedonia; ex qua urbe, non liquet. Græca, Syriaca & Latina quadam exemplaria Philippis scripta censent: Baronius Nicopoli. Missa est verò per Titum ac Lucam eodem anno quo superior, hoc est circa annum era nostra vulgaris 57. à morte Christi 24.

CAPUT PRIMUM.

Amorem erga Corinthios suum, & sincerum animum declarat: non est apud eum ulla inconstantis animi labes, quod ad eos non venerit.

1. **P**AULUS Apóstolus Iesu Christi per voluntatem Dei, & Timótheus frater, Ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi cum ómnibus sanctis, qui sunt in univérfa Acháia.

2. Grátia vobis, & pax à Deo Patre nostro, & Dómino Iesu Christo.

3. * † Benedíctus Deus & Pater Dómini nostri Iesu Christi, Pater misericordiárum, & Deus totius consolatiónis,

4. qui consolátur nos in omni tribulatióne nostra: ut possimus & ipsi consolári eos, qui in omni pressúra sunt, per exhortatióne, quæ exhortámur & ipsi à Deo.

5. Quóniam sicut abúndant passiones Christi in nobis: ita & per Christum abúndat consolatió nostra.

6. Sive autem tribulámur pro vestra exhortatióne & salúte, sive consolámur pro vestra consolatióne, sive exhortámur pro vestra exhortatióne & salúte, quæ

operátur tolerántiam earúndem passiónum, quas & nos pátimur:

7. ut spes nostra firma sit pro vobis: sciéntes quòd sicut sócii passiónum estis, sic éritis & consolatiónis.

8. Non enim vólumus ignoráre vos fratres de tribulatióne nostra, quæ facta est in Asia *, quóniam supra modum graváti sumus supra virtutem, ita ut tæderet nos etiám vívere.

9. Sed ipsi in nobismetipsis respósum mortis habúimus, ut non simus fidéntes in nobis, sed in Deo, qui suscitát mórtuos:

10. qui de tantis periculis nos erípuit, & éruit: in quem sperámus quóniam & adhuc erípiet,

11. adiuvántibus & vobis in oratióne pro nobis: ut ex multórum persónis, eius quæ in nobis est donatiónis, per multos grátia agántur pro nobis.

12. Nam glória nostra hæc est, testimoniúm consciéntiæ nostræ, quòd in simplicitate cordis & sinceritate Dei: & non in sapiéntia carnáli, sed in grátia Dei conversáti sumus in hoc mundo: abundántiùs autem ad vos.

13. Non enim ália scribimus vobis, quam quæ legistis, & cognovistis. Spero autem quòd usque in finem cognoscétis,

14. si-

* Ephes. 1. 3.
† Pet. 1. 3.
‡ UNIVS
MART.
PONTIF.

* Demétrio procurante.
Act. 19. 24.

14. sicut & cognovistis nos ex parte, quòd glória vestra sumus, sicut & vos nostra, in die Dómini nostri Iesu Christi.

15. Et hæc confidentiá vólui priùs veníre ad vos, ut secundam grátiam haberétis:

16. & per vos transíre in Macedóniam, & iterum à Macedonia veníre ad vos, & à vobis dedúci in Iudæam.

17. Cùm ergo hoc voluíssem, numquid levitate usus sum? Aut quæ cógito, secundum carnem cógito, ut sit apud me EST, & NON?

18. Fidélis autem Deus, quia sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo EST, & NON.

19. Dei enim filius Iesus Christus, qui in vobis per nos prædicátus est, per me, & Silvánum, * & Timótheum, non fuit EST & NON, sed EST in illo fuit.

* Sive Silam.
Act. 18. 5.

20. Quotquot enim promisiónes Dei sunt, in illo EST: idèd & per ipsum Amen Deo ad glóriam nostram.

21. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos Deus:

22. qui & signávit nos, & dedit pignus Spíritus in córdibus nostris.

23. Ego autem testem Deum ínvoco in animam meam, quòd parcens vobis, non veni ultra Corinthum: non quia dominámur fidei vestræ, sed adiutores sumus gáudij vestri: nam fide státis.

CAPUT II.

Incelsum penitentem absolvit à pœnis debitis, eumque commendat fidelibus Corinthiis. Apóstolus aliis vita, aliis odor mortis.

1. **S**TÁTUI autem hoc ipsum apud me, ne iterum in tristitia venirem ad vos.

2. Si enim ego contrísto vos: & quis est, qui me lætíficet, nisi qui contrístatur ex me?

3. Et hoc ipsum scripsi vobis, ut non cùm vénero, tristitiam super tristitiam hábeam, de quibus oportúerat me gaudere: confidens in ómnibus vobis, quia meum gáudium, ómnium vestrum est.

4. Nam ex multa tribulatióne, & angústia cordis scripsi vobis per multas lácrymas: non ut contrístemini: sed ut sciátis, quam charitatem hábeam abundántiùs in vobis.

5. Si quis autem contrístávit, non me contrístávit: sed ex parte, ut non ónerem omnes vos.

6. Súfficit illi, qui eíusmodi est, obiurgatió hæc, quæ fit à plúribus.

7. ita ut econtráriò magis donétis, & consolémini, ne fortè abundantiori tristitiá absorbeátur qui eíusmodi est.

8. Propter quod óbsecro vos, ut confirmétis in illum charitatem.

9. Idèd enim & scripsi, ut cognóscam experimentum vestrum, an in ómnibus obediéntes sitis.

10. Cui autem áliiquid donástis, & ego: nam & ego quod donávi, si quid donávi, propter vos in persóna Christi,

11. ut non circumveniámur à sátana: non enim ignorámus cogitatiónes eius.

12. Cùm veníssem autem Tróadem propter Evangélium Christi, & óstium mihi apértum esset in Dómino,

13. non hábui réquiem spíritui meo, eò quòd non invénerim Titum fratrem meum, sed valefáciens eis, profectus sum in Macedóniam.

14. Deo autem grátias, qui semper triumphat nos in Christo Iesu, & odorem notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco:

15. quia Christi bonus odor sumus Deo in iis, qui salvi fiunt, & in iis, qui péreunt:

16. aliis quidem odor mortis in mortem: aliis autem odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis tam idóneus?

17. Non enim sumus sicut plúrimi, adulterántes verbum Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.

CAPUT III.

Hoc præcipue Apóstolo in hoc capite est propositum, ut doceat ministros novi Testamenti, Legis Moysáica ministris præferri oportere.

1. **I**ncipimus iterum nosmetipsos commendare? aut numquid egémus (sicut quidam) commendatiis epistolis ad vos, aut ex vobis?

2. Epístola nostra vos estis, scripta in córdibus nostris, quæ scitur, & légitur ab ómnibus homínibus:

3. manifestáti quòd epístola estis Christi, ministrata à nobis, & scripta non atramento, sed Spíritu Dei vivi: non in tábulis lapideis, sed in tábulis cordis carnálibus.

4. † Fidúciám autem talem hábemus per Christum ad Deum:

5. non quòd sufficéntes simus cogitare

Dddd 2

‡ D O M.
12. POST
PENTEC.

áli-

aliquid à nobis, quasi ex nobis: sed sufficiencia nostra ex Deo est:

6. qui & idoneos nos fecit ministros novi testamenti: non littera, sed Spiritu: littera enim occidit, Spiritus autem vivificat.

7. Quod si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus, fuit in gloria, ita ut non possent intendere filii Israel in faciem Moysi propter gloriam vultus eius, quae evacuatur:

8. quomodo non magis ministratio Spiritus erit in gloria?

9. Nam si ministratio damnationis gloria est: multo magis abundat ministerium iustitiae in gloria.

10. Nam nec glorificatum est, quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam.

11. Si enim quod evacuatur, per gloriam est: multo magis quod manet, in gloria est.

12. Habentes igitur talem spem, multa fiducia utimur:

13. * & non sicut Moyses ponebat velamen super faciem suam, ut non intenderent filii Israel in faciem eius, quod evacuatur,

14. sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodiernum enim diem, id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum, (quoniam in Christo evacuatur)

15. sed usque in hodiernum diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum.

16. Cum autem conversus fuerit ad Dominum, auferetur velamen.

17. * Dominus autem Spiritus est: Ubi autem Spiritus Domini: ibi libertas.

18. Nos vero omnes, revelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tamquam à Domini Spiritu.

CAPUT IV.

De ministerij Evangelici usu sic dicere aggreditur, ut administrationem suam ab omni simulatione puram esse ostendat, non dolosam & quaestuosam, ut in pseudo-apostolis, qui externam pietatis speciem pra se ferentes, intus erant impuri, & turpis lucri amantes.

1. Ideo habentes administrationem, iuxta quod misericordiam consecuti sumus, non deficiamus,

2. sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo.

3. Quod si etiam operatum est Evangelium nostrum: in iis, qui pereunt, est operatum:

4. in quibus Deus huius saeculi excavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelij gloriae Christi, qui est imago Dei.

5. * Non enim nosmetipsos praedicamus, sed Iesum Christum Dominum nostrum: nos autem servos vestros per Iesum:

6. quoniam Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiae claritatis Dei, in facie Christi Iesu.

7. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus: ut sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis.

8. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur:

9. persecutionem patimur, sed non derelinquimur: deijcitur, sed non perimus:

10. semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, ut & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris.

11. Semper enim nos, qui vivimus, in mortem tradimur propter Iesum: ut & vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali.

12. Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis.

13. Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut scriptum est: * Credidi, propter quod locutus sum: & nos credimus, propter quod & loquimur:

14. scientes quoniam qui suscitavit Iesum, & nos cum Iesu suscitabit, & constituet vobiscum.

15. Omnia enim propter vos, ut gratia abundans, per multos in gratiarum actione, abundet in gloriam Dei.

16. Propter quod non deficiamus: sed licet is, qui foris est, noster homo corrumpatur: tamen is, qui intus est, renovatur de die in diem.

17. Id enim, quod praesenti est momentaneum & leve tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur in nobis,

18. non contemplantibus nobis quae videntur, sed quae non videntur. Quae enim videntur, temporalia sunt: quae autem non videntur, aeterna sunt.

* SANCT. ATHAN. EPISCOP.

* Psalm. 115. 10. secundum Hebraeos.

CA.

CAPUT V.

Totus est in hoc capite, ut ostendat, nos in hac vita, ut in exilio positos, ad caelestem patriam contendere; ac vivere illi omnes oportere, qui pro omnibus mortuus est; urgente ad hoc charitate, ut omnes reconciliantur Christo, qui nos reconciliavit Deo patri.

1. Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur, quod aedificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, aeternam in caelis.

2. Nam & in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quae de caelo est, superindui cupientes:

3. * si tamen vestiti, non nudi inveniamur.

4. Nam & qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gravati: eo quod volumus expoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur quod mortale est, à vita.

5. Qui autem efficit nos in hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus spiritus.

6. Audentes igitur semper, scientes quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino:

7. (per fidem enim ambulamus, & non per speciem)

8. audemus autem, & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & praesentes esse ad Dominum.

9. Et ideo contendimus sive absentes, sive praesentes placere illi.

10. * Omnes enim nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum.

11. Scientes ergo timorem Domini hominibus suademus, Deo autem manifesti sumus. Spero autem & in conscientijs vestris manifestos nos esse.

12. Non iterum commendamus nos vobis, sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis: ut habeatis ad eos, qui in facie gloriantur, & non in corde.

13. Sive enim mente excedimus, Deo: sive sobrii sumus, vobis.

14. Caritas enim Christi urget nos: estimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt:

15. & pro omnibus mortuus est Christus: ut, & qui vivunt, iam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est & resurrexit.

16. Itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem. Et si cognovimus secundum carnem Christum: sed nunc iam non novimus.

17. Si qua ergo in Christo nova creatura, vetera transierunt: * ecce facta sunt omnia nova.

18. Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per Christum: & dedit nobis ministerium reconciliationis.

19. quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, & posuit in nobis verbum reconciliationis.

20. Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.

21. Eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso.

CAPUT VI.

Hortatur eos ne in vacuum gratiam recipient; tum quales esse oporteat ministros Christi, docet: ad mutuam charitatem excitat Corinthios.

1. Adivantes autem & exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.

2. Ait enim: * Tempore accepto exaudivi te, & in die salutis adiuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.

3. * nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum:

4. sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis,

5. in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis,

6. in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta,

7. in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma iustitiae à dextris, & à sinistris,

8. per gloriam, & ignobilitatem, per infamiam, & bonam famam: ut seductores, & veraces, sicut qui ignoti, & cogniti:

9. quasi morientes, & ecce vivimus: ut castigati, & non mortificati:

10. quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem locupletantes: tamquam nihil habentes, & omnia possidentes.